

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на
образователната и научна степен "Доктор"

Професионално направление **5.7. Архитектура, строителство и геодезия**,
докторска програма: **Техника на безопасността на труда и противопожарна
техника**, автор на дисертационния труд: **Шахин Ипликчи**, тема на дисертационния
труд: **Ефективност на обследването на обекти при пожари
и експлозии**

Изготвил становището: **проф. д-р Борислав Георгиев Ангелов**,
Русенски университет „Ангел Кънчев“

1. Актуалност на разработения дисертационен труд

Актуалността на изследването се определя от непрекъснатия стремеж към ограничаване на последствията от възникнали пожари и експлозии в бита, на обществени места и в производствени условия. Дейностите са насочени в две направления – намаляване на вероятността от възникване на пожар или експлозия и ограничаване на последствията след вече настъпило аварийно събитие.

Предложеният ми за изготвяне на становище дисертационен труд е насочен към повишаване на ефективността на работата в рамките на първото направление. Като основно средство за намаляване на вероятността от възникване на пожар или експлозия е определен процесът на обследване на обектите, дефиниран като комплекс от превантивни действия, включващ инспектиране, проучване, наблюдение, анализ, формиране и прилагане на мерки за намаляване на вероятността от възникване на пожар или експлозия.

2. Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разположен върху 132 страници и се състои от увод, пет основни глави, списък на използваната литература със 72 заглавия на турски и английски език и списък от 3 публикации на автора по съдържанието на дисертацията на английски език. За по-добро систематизиране на материала са използвани 40 графични изображения и 16 таблици.

В първа глава са поместени резултатите от извършения анализ на ефективността при обследването на обектите от гледна точка на възникването на пожари и експлозии. В резултат на анализа е констатирано, че има редица нерешени въпроси в целия диапазон от дейности, свързани с обследването – намаляване на риска от възникване на пожари и експлозии, разработване на вътрешни правила по аварийна безопасност, обучение по аварийни и безопасни условия на труд на работниците и служителите, създаване на условия за безопасна евакуация, прилагане на нови технически решения по обезопасяване и извършване на непрекъснат надзор относно изправността на техническите средства за противопожарна защита.

Във втора глава са изяснени методологическите основи на обследването на обектите при възникване на пожар или експлозия. Върху тази основа е представена методика за обследване на обектите, включваща действия за определяне на риска от възникване на пожар или експлозия, разработване на вътрешни правила по пожарна и аварийна безопасност, отстраняване на причините за възникване и разпространение на пожара, създаване на условия за безопасна евакуация на хората и опазване на материалните ценности.

В трета глава са анализирани основните причини за възникване на пожари и експлозии в бита, на обществени места и в производствени условия. В резултат на анализа са изяснени методичните основи на дейностите по безопасната евакуация на хората и опазването на материалните ценности. Предложен е също така модел на първоначалните и неотложни следствени действия по разследване на пожари, включващ етапите на разследване и на следствените процедури.

В четвърта глава са поместени предложените конкретни мерки, насочени към повишаване на ефективността при обследването на обектите от гледна точка предотвратяването на пожари и експлозии. Сред предложените мерки е интегрираният подход за ранно откриване, сигнализиране и гасене на пожара.

Резултатите от проведеното анкетно проучване са поместени в пета глава. Резултатите от анкетното проучване подкрепят еднозначно необходимостта от неотложни действия по намаляване на вероятността от възникване на пожар или експлозия.

От направената кратка аналитична характеристика на дисертационния труд се вижда, че той представлява едно самостоятелно научно изследване, което има своите безспорни приноси в научно и приложно отношение.

3. Приноси в дисертационния труд

В списъка с предложените от автора приноси са включени общо 8 приноса – 4 с научно приложен характер и 4 с приложен характер.

Научно-приложни приноси:

1. Представена е методология за обследване на пожари и експлозии в битови, производствени и обществени условия, изградена от системни и интегрирани действия за оценка на риска, отстраняване на причините за възникване и разпространение на пожарите и експлозиите, създаване на условия за успешно пожарогасене и пожарообезопасяване.

2. Организацията на борбата с пожарите и експлозиите е представена като алгоритъм от мероприятия, включващ изучаване на обстановката, евакуация и спасяване на хората, прекратяване на горенето. Определена е решаващата роля на плановете за пожарогасене, съдържащи оперативна част, възможни аварии, профилактични мерки за предотвратяване на аварията, задължения и взаимодействие на длъжностните лица със други служби.

3. Предложен е обобщен модел на първоначалните и неотложни следствени действия и задачи за разследване на палежите, на етапите на разследване и на следствените процедури.

4. Създадена е методика на анкетерине на работници и служители, свързани с пожарната безопасност чрез установяване нивото на удовлетвореност от прилаганите организационни и технически мероприятия във фирмите, с цел повишаване ефективността на обследването на обектите при пожари и експлозии.

Приложни приноси:

1. Полезен за практиката е представеният изследователски модел на идентифицирани и систематизирани рискове, въз основата на които са разработени комплексни действия за осигуряване на пожарната безопасност в обектите с цел ограничаване потенциалното възникване на пожарите и експлозиите.

2. Представени са методични основи на действията за безопасна евакуация на хора и материални ценности при пожари и аварии. Същността на методичните основи на действията е изразена в разработения план за евакуация, изразен с текстова и графична част.

3. Изведени са основните опасности при възникване на пожари и експлозии в производствени обекти, като е представен интегриран подход с комбинирано взаимодействие от система за ранна детекция, сигнализация и система за пожарогасене.

4. Предложена е методична основа за формиране на съществени изисквания за оценка съответствието на съоръженията и системите за противопожарна защита, предназначени за експлоатация в потенциално експлозивна атмосфера, която позволява да бъдат надграждани като нормативни, с възможности за подобряване на пожарната безопасност на обектите.

Според мен, предложените приноси съответстват напълно на съдържанието и резултатите от извършеното изследване и следва да бъдат признати.

4. Препоръки и забележки към дисертационния труд.

Към предложения ми за изготвяне на становище дисертационен труд имам следните препоръки и забележки:

1. Показаният на фиг.2.2 Модел за изследване на пожари е определен като основополагащ за извършеното изследване. От фигурата не става ясно каква е посоката на използване на модела – „от горе надолу“ или „от долу нагоре“.

2. Необходимо е известно прецизиране между номерата на фигурите, цитирани в текста на глава трета, и номерата в текста под фигурите от същата глава.

Считам, че направените от мен препоръки и забележки имат редакционен характер и не подлагат на съмнение актуалността на извършеното изследване и неговата научна и приложна стойност.

5. Заключение

Предложеният ми за изготвяне на становище дисертационен отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на този закон и Инструкция №6 на академичния състав на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Поставената цел и задачи пред научното изследване са успешно изпълнени.

Въз основа на направените заключения си позволявам да препоръчам на **Уважаемото научно жури** да присъди образователната и научна степен „**Доктор**“ по научната специалност **Техника на безопасността на труда и противопожарна техника** от професионално направление **5.7. Архитектура, строителство и геодезия** на **Шахин Ипликчи**.

18.12.2017 г.

Изготвил становището: проф. д-р Борислав Ангелов